

Vadehavet med Vade og marsk, enge, geest og ådale
– Ca. 900 km²

Beskrivelse	Omfatter Vadehavet og marsken fra den dansk-tyske grænse til bunden af Ho Bugt. Omfatter Måde Enge, Varde Ådal fra Ho Bugt til Varde by, Skallingen, Ribe Østerå, Fanø og Rømø, Mandø, Brede Å – Ballum Enge, Skast-Kogsbøl Mose, Sejersbæk Kog, Højer Kog, Sejersbæk, Sølsted Mose til Kongens Mose, Draved Skov og Alslev Mose, Tøndermarsken samt arealer langs grænsen mellem Sæd og Rens. Heri indgår således bakkeøer til marsk og vadehav, de store øst-vest-gående ådale med indlandsdeltaer, samt en meget stor alsidighed af naturtyper og habitater, særligt moserne – både hedemoser, lavmoser og højmoser. Marskområderne og tidevandsfladerne i Vadehavet er enestående på globalt plan. Afgrænsningen bør selvfølgelig som minimum være nationalpark-afgrænsningen, men endnu bedre og mere forsvarligt bør afgrænsningen følge fællesmængden af Natura 2000-områderne (Habitat- og Fuglebeskyttelses-områderne), så grænsen ind mod øst bliver grænsen for det havskabte landskab (der hvor marsken hører op og bliver til smeltevandssletten (eller morænedannelser), ca. 5 m-højdekurven.
Naturværdier	Vadehavet er Danmarks vigtigste fugle- og naturområde i en international dimension. Den store variation i landskab og naturtyper er helt afgørende for indvandring af nye arter (planter, insekter, pattedyr og fugle) fra syd og udgør et brohoved mellem det europæiske kontinent og resten af landet samt i nogen udstrækning de skandinaviske lande. Tilsvarende gælder for mange fuglearter, der i millionvis passerer Sønderjylland på deres træk fra/til nordlige yngleområder til/fra overvintringsområder længere mod syd. Alene Vadehavet besøges årligt af 12-15 mio. vandfugle. Området er klassificeret som Unesco Verdensarv, Ramsar-område, Natura 2000-områder, Nationalpark, Naturnationalpark Draved Skov og Kongens Mose, indgår i Det Trilaterale Vadehavssamarbejde (Holland, Tyskland og Danmark) og rummer dertil en række fredninger m.v.
Important Bird Areas udpeget af DOF	IBA nr. 49, Ho Bugt Enge og Varde Ådal; nr. 51, Ribe Holme og enge ved Kongeåen; nr. 52, Mandø; nr. 53, Fanø; nr. 55, Skallingen og Langli; nr. 57, Vadehavet; nr. 60, Tøndermarsken; Magisterkog og Rudbøl Sø; nr. 61, Kongens Mose og Draved Skov; nr. 63, Sønder Ådal; nr. 65, Rømø; nr. 66, Lindet Skov, Hønning Mose og Plantage m.m. samt nr. 67, Ballum og Husum Enge.
Naturtiltag	For Tøndermarskens centrale dele er det en stor opgave at sikre optimale hydrologiske forhold for natur og fugle samt at arbejde for større mosaikstruktur i habitaterne. Driften er i høj grad reguleret gennem Tøndermarskloven, som bør revideres med henblik på at give natur og biodiversitet højeste prioritet, så området kan få status som stærkt beskyttet natur, jvf. EU´s naturgenopretningsforordning. Naturgenopretning kan bl.a. laves i Brede Å og Ballum Enge med genslyngning af åen og ekstensivering af engarealer. Samtidig kan der skaffes arealer til vandparkering ved stor afstrømning i å-systemet.

Vadehavet med Vade og marsk, enge, geest og ådale
– Ca. 900 km²

(Fortsættes næste side)

Naturtiltag (fortsat)	Genetablering af strandenge, klitter, klitheder og sikring af naturlig kystdynamik og hydrologi på Rømø. Naturgenopretning af vandløb, moseområder og ferske enge i/ved Skast-Kogsbøl Moser, Sejersbæks Kog og nordlige del af Højer Kog gennem naturlig hydrologi og ekstensiv drift. Lignende naturgenopretning i lavbundsområdet øst og syd for Lindet Skov. De indre koge (bl.a. Højer Kog, Møgeltønder Kog, Ubjerg Kog) kan hægtes sammen med ådalene omkring Vidåen, Sønderåen m.fl., samt perlerækken af moser fra Alslev Mose, Kongens Mose, Sølsted Mose og Kogsbøl-Skast Moser.
Lokal udvikling, rekreative tilbud og sundhed	En sammenhængende plan for hele området med udbygning af rekreative faciliteter fx vandrestisystem vil konsolidere egnsudvikling baseret på naturen og naturens kræfter – tidevandet, havet, saltet, den friske vind og stormene. Lokale produkter kan markedsføres ud fra netop disse faktorer og skabe nye erhverv. For besøgende vil der være et særligt sundhedsperspektiv i at møde naturens kræfter og styrkelse af naturværdier, og etablering af solid promovring af områdets naturværdier og naturelementer vil understøtte etablering af sundhedsrettede tilbud, retreats m.m.
Kommuner i området	Varde kommune, Fanø kommune, Esbjerg kommune og Tønder kommune.

FOTO: OLE CASPERSEN